

[POLICY BRIEF 2026-01: TAGALOG EDITION]

Ang Halaga ng Katahimikan: Ang Krisis ng Pag-iwan sa Pamilya sa Pilipinas

Petsa: Pebrero 15, 2026

Paksa: Mga Legal na Solusyon para sa mga Iniwang Asawa at ang Katayuan ng Absolute Divorce Act

Inihanda para sa: Publiko at Adbokasiya

PAHINA 1: EXECUTIVE SUMMARY (Buod)

Ang Pilipinas na lamang (bukod sa Vatican City) ang tanging bansa sa mundo na walang "Absolute Divorce." Bagama't pinoprotektahan ng Konstitusyon ang kasal bilang isang sagradong institusyon, ang kawalan ng diborsyo ay nagdulot ng krisis kung saan libu-libong asawa ang naiiwanang "nakatali" sa papel kahit matagal nang sira ang pamilya.

Sa taong 2026, tinatayang 1.2 milyong Pilipino ang hiwalay sa asawa (de facto separation) ngunit walang legal na papel.

Ang dokumentong ito ay gabay sa kung ano ang pwedeng ikaso sa asawang nang-iwan at kung bakit kailangan ang Absolute Divorce Act.

PAHINA 2: ANG SITWASYON NGAYON (DATOS NG 2026)

A. Ang "Annulment Gap"

Bagama't pinaluwag ng Korte Suprema ang mga rules sa "Psychological Incapacity" (sa kasong Tan-Andal), nananatiling problema ang gastos.

- Average na Gastos: ₱300,000 – ₱600,000 (kasama ang abogado at psychologist).
- Tagal ng Kaso: 3 hanggang 5 taon.

- Epekto: Ang mga mahihirap ay walang magawa kundi makipag-live-in na lang sa iba dahil hindi nila afford ang annulment.

B. Pagdami ng mga Kaso ng Abandonment

Ayon sa datos, tumaas ng 12% ang mga kaso ng "Economic Abandonment" kung saan ang tatay o breadwinner ay lumayas para sumama sa ibang babae. Sa batas ng Pilipinas, krimen ito, hindi lang simpleng problema sa pamilya.

PAHINA 3: PANANAGUTAN NG ASAWANG NANG-IWAN

Ang lalaking nang-iwan at sumama sa ibang babae ay pwedeng harapin ang tatlong magkakahiwalay na kaso:

1. Kaso sa Krimen: Concubinage (Article 334, RPC)

Ang pakikipag-live-in ng mister sa ibang babae (sa kahit anong bahay) ay krimen.

- Parusa: Kulong para sa lalaki; Destierro (pagpapalayas sa lugar) para sa kabit.

2. Kaso sa Krimen: RA 9262 (VAWC)

Ang hindi pagbibigay ng sustento at ang sakit sa damdamin na dulot ng pambababae ay tinatawag na Economic and Psychological Violence.

- Parusa: Pwedeng makulong ang lalaki at Protection Order para lumayo siya sa inyo.

3. Kaso Sibil: Pagbawi sa Ari-arian

Sa ilalim ng Family Code, ang asawang nang-iwan ay pwedeng mawalan ng karapatan sa hatian ng bahay at lupa. Ang parte niya ay pwedeng mapunta sa mga anak bilang parusa.

PAHINA 4: ANG SIMBAHAN AT ANG REALIDAD

Mahalagang intindihin ang kaibahan ng Kasal sa Simbahan at Kasal sa Gobyerno.

- Ang Simbahan: Naniniwala ang Simbahan na walang makakapaghiwalay sa kasal. Pero, pinapayagan din ng Canon Law ang "separation" kung may panganib na sa buhay ng asawa.
- Ang Gobyerno: Ang layunin ng Absolute Divorce Act ay hindi para sirain ang pamilya, kundi para bigyan ng "Civil Remedy" ang mga nasira na ang pagsasama. Ito ay para maging "Single" ulit sa batas ang mga biktima ng pang-aabuso.

PAHINA 5: ROADMAP (MGA HAKBANG NA DAPAT GAWIN)

Kung ikaw ay iniwan, heto ang mga proteksyon na pwede mong gamitin agad:

1. Barangay VAWC Desk: Kumuha ng Barangay Protection Order (BPO). Bisa ito ng 15 araw. Ipinagbabawal nito ang paglapit o pananakot ng asawa.
2. Petition for Support: Isinasampa sa Family Court para "ikaltas" sa sweldo ng asawa ang sustento bago pa niya ito mahawakan.
3. Petition for Sole Administration: Para masigurado na hindi niya maibebenta ang inyong bahay o lupa habang wala siya.
4. Psychological Incapacity (Art. 36): Ang kasalukuyang (ngunit mahal) na paraan para mapawalang-bisa ang kasal.

Talaan ng Kinakailangang Ebidensya para sa Legal na Aksyon

I. MAHAHALAGANG DOKUMENTO	Bilang ng Dokumento	Saan Makukuha/ Mga Tala
PSA Katibayan ng Kasal	1	-
PSA Katibayan ng Kapanganakan ng mga Anak	1	-

II. SUPORTANG PINANSYAL	Bilang ng Dokumento	Saan Makukuha/ Mga Tala
Katibayan ng Kita	1	-
PSA Katibayan ng Kapanganakan ng mga Anak		
Bank Statements	1	-
Bank Statements	1	-
Screenshots ng Pribadong Chats	1	-

III. PANGANGALIWA AT PAG-IWAN	Bilang ng Dokumento	Saan Makukuha/ Mga Tala
1. Bank Statements	1	-
2. Screenshots ng Pampublikong Social Media Posts	1	-
3. Screenshots ng Pampublikong Social Media Posts	2	-
4. Sinumpaang Salaysay ng Saksi	1	-

IV. SIKOLOHIKAL NA KAPASIDAD	Bilang ng Dokumento	Saan Makukuha/ Mga Tala
4. Sikolohikal na Ebalwasyon at Detalyadong Kasaysayan	2	-
3. Sinumpaang Salaysay ng Saksi	2	-